

Nr 49

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i lagen (1959: 99) om köttbesiktning m. m.

Genom en den 6 mars 1970 dagtecknad proposition, nr 93, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av tredje lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till lag om ändring i lagen (1959: 99) om köttbesiktning m. m.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändring i köttbesiktningsslagen för att förhindra vissa överlåtelse av obesiktigt kött. Möjlighet att införa slakteritvång föreslås för slakt av våra vanliga fjäderfän. Vidare föreslås slopande av länsstyrelsens prövning av köttbesiktningstaxa som kommun fastställer.

Lagförslaget

Det vid propositionen fogade lagförslaget har följande lydelse.

Förslag

till

Lag

om ändring i lagen (1959: 99) om köttbesiktning m. m.

Härigenom förordnas i fråga om lagen (1959: 99) om köttbesiktning m. m.

dels att 19 § skall upphöra att gälla,

dels att 1, 3 och 4 §§, 10 § 1 mom., 13 § 1 mom. samt 14, 16 och 17 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 §.

Vad i denna lag stadgas äger, där ej annat följer av vad nedan angives, tillämpning på kött av nötkreatur, får, get, svin, häst, ren, älg, vildsvin, sumpbäver (*nutria*), björn, räv och grävling.

Vad i denna lag stadgas äger, där ej annat följer av vad nedan angives, tillämpning på kött av nötkreatur, får, get, svin, häst, ren, älg, vildsvin, sumpbäver (*nutria*), björn, räv, grävling, *höns, kalkon, anka, tamgås och tamduva*.

3 §.

Köttbesiktningstvang innebär, att till människoföda avsett kött skall hava i färskt tillstånd godkänts vid besiktning enligt denna lag innan köttet saluhålles, användes vid beredning av livsmedel, *som är avsett att saluhållas, eller till annan överlämnas för sådan användning eller förvaras å allmän saluplats, i försäljningslokal med därtill hörande utrymmen eller i lokal avsedd för beredning av livsmedel.*

Slakteritvang innebär, att inom visst område slakt ej må ske annorstädes än i offentligt slakthus, inrättat på sätt i 11 § sägs, eller i slakteriinrättning, som av veterinärstyrelsen ställts under offentlig kontroll (kontrollslakteri), *samt att med kött som härrör från djur, vilket slaktats inom riket, ej må inom området företagas åtgärd, som nämnts i första*

Köttbesiktningstvang innebär, att till människoföda avsett kött skall hava i färskt tillstånd godkänts vid besiktning enligt denna lag innan köttet saluhålles eller *överlåtes till annan*, förvaras å allmän saluplats, i försäljningslokal med därtill hörande utrymmen eller i lokal avsedd för beredning av livsmedel *eller, om sådant fall icke föreligger, användes som livsmedel eller vid beredning av livsmedel.*

Slakteritvang innebär, *dels* att inom visst område slakt ej må ske annorstädes än i offentligt slakthus, inrättat på sätt i 11 § sägs, eller i slakteriinrättning, som av veterinärstyrelsen ställts under offentlig kontroll (kontrollslakteri, *fjäderfäkontrollslakteri*), *dels* att kött från djur, vilket slaktats inom riket *men ej i offentligt slakthus, kontrollslakteri eller*

(Nuvarande lydelse)

stycket, därest slakten icke skett i offentligt slakthus eller kontrollslakteri.

Slakteritvång avser icke sådan slakt av eget djur, som utom stadsplanlagt område sker för förbrukning i eget hushåll. Beträffande nödslakt gälla bestämmelserna i 12 §.

(Föreslagen lydelse)

fjäderfäkontrollslakteri, ej må inom området saluhållas, användas vid beredning av livsmedel, som är avsett att saluhållas eller överlämnas till annan för sådan användning, eller förvaras på sätt som nämnts i första stycket.

Köttbesiktningstvång och slakteritvång gälla icke för slakt av enstaka djur, om uppfödaren för sitt eget hushålls behov själv utför eller låter utföra slakten på fastighet som han brukar och där djuret är uppfött. Besiktningstvång och slakteritvång gälla icke heller för slakt av ren som same utför eller låter utföra för eget eller annan sames hushålls behov. Köttbesiktningstvång enligt denna lag gäller icke för slakt av höns, kalkon, anka, tamgås och tamduva.

Beträffande nödslakt gälla bestämmelserna i 12 §.

4 §.

Utan hinder av bestämmelserna i denna lag må jakträttsinnehavare försälja obesiktigat kött av älg, som skjutits å hans jaktområde, till personer som deltagit i eller varit behjälpliga vid jakten eller äro bosatta inom jaktområdet.

Utan hinder av bestämmelserna i denna lag må jakträttsinnehavare i eget hushåll förbruka obesiktigat kött av älg som skjutits å hans jaktområde ävensom överlämna sådant kött till personer som deltagit i eller varit behjälpliga vid jakten eller äro bosatta inom jaktområdet.

10 §.

1 m o m. På framställning av kommun må länsstyrelsen förordna, att slakteritvång beträffande nötkreatur, får, get, svin eller häst skall gälla inom kommunen eller del därav. Innan sådant förordnande meddelas skall yttrande inhämtas från veterinärstyrelsen. Jämväl i fråga om ändring eller upphävande av sådant förordnande skall sagda förfarande tillämpas.

1 m o m. På framställning av kommun må länsstyrelsen förordna, att slakteritvång beträffande nötkreatur, får, get, svin, häst, höns, kalkon, anka, tamgås eller tamduva skall gälla inom kommunen eller del därav. Innan sådant förordnande meddelas skall yttrande inhämtas från veterinärstyrelsen. Jämväl i fråga om ändring eller upphävande av sådant förordnande skall sagda förfarande tillämpas.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

13 §.

1 mom. För köttbesiktning — — — — sammanhängande åtgärder.
Fullmäktiges beslut enligt näst föregående stycke skall för att vinna bindande kraft underställas länsstyrelsen, som äger att beslutet helt eller delvis fastställa eller ock ogilla.

14 §.

I överenskommelse om anlåtande av kontrollslakteri, som i samband med fråga om införande av slakteritvång träffas mellan kommun och kontrollslakteri, skall angivas efter vilka grunder djurägare har att gälda med slakten och köttbesiktningen förenade kostnader.

I överenskommelse om anlåtande av kontrollslakteri *eller fjäderfäkontrollslakteri*, som i samband med fråga om införande av slakteritvång träffas mellan kommun och kontrollslakteri *eller fjäderfäkontrollslakteri*, skall angivas efter vilka grunder djurägare har att gälda med slakten och köttbesiktningen förenade kostnader.

16 §.

Företager någon slakt eller vidtager någon eljest åtgärd i strid med vad i 3 §, 5 §, 10 § 1 eller 3 mom. eller 12 § föreskrivits om köttbesiktningstvång, slakteritvång *eller nödslakt*, straffes med dagsböter.

Till samma straff dömes den som bryter mot vad i 9 § 4 mom. stadgas eller inom riket uppsåtligen eller av oaktsamhet vidtager i 3 § första stycket angiven åtgärd med kött eller annan vara, som stämplats eller märkts i strid med stadgandet i 9 § 4 mom.

Till böter dömes den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. företager slakt eller eljest vidtager åtgärd i strid med vad i 3 eller 5 § föreskrivits om köttbesiktningstvång eller slakteritvång, eller

2. bryter mot 9 § 4 mom. eller 12 §.

17 §.

Har någon förövat gärning, som i 16 § är belagd med straff, skall, där ej särskilda förhållanden annat föranleda, kött eller annan vara, som gärningen avser, jämte emballage förklaras förverkad.

Vara som utgjort föremål för brott enligt denna lag skall förklaras förverkad, om det ej är uppenbart obilligt.

I stället för varan kan dess värde förklaras förverkat.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1970.

Inledning

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Bengtsson, anför i propositionen inledningsvis följande.

I skrivelse den 24 februari 1969 har statskontoret föreslagit att kommuns skyldighet enligt 13 § 1 mom. lagen (1959:99) om köttbesiktning m. m. (köttbesiktningslagen) att underställa länsstyrelse beslut om köttbesiktningstaxa skall upphöra. Statskontoret har även redovisat yttranden över detta förslag från länsstyrelserna i Östergötlands, Malmöhus och Västmanlands län samt veterinärstyrelsen, kommunalrättskommittén och Svenska kommunförbundet. Över förslaget har efter remiss från jordbruksdepartementet yttranden avgetts av Riksförbundet Landsbygdens folk (RLF), Sveriges lantbruksförbund och Köttbranschens riksförbund.

Veterinärstyrelsen har i skrivelse den 2 juni 1969 föreslagit att bestämmelserna om slakteritvång i köttbesiktningslagen görs tillämpliga på kött av fjäderfä. Över förslaget har efter remiss yttranden avgetts av lantbruksstyrelsen, statens jordbruksnämnd, länsstyrelserna i Östergötlands, Kristianstads, Hallands och Skaraborgs län, Broiler-Intressenters förening, Föreningen Svensk fjäderfäskötsel, Köttbranschens riksförbund, RLF, Svenska kommunförbundet, Sveriges lantbruksförbund och Sveriges veterinärförbund. Länsstyrelserna i Östergötlands, Kristianstads och Skaraborgs län har bifogat yttranden från länsveterinären i respektive län. Yttranden har även inkommit från Östergötlands läns fjäderfäavelsförening och Skaraborgs länsavdelning av Svenska kommunförbundet.

I skrivelse den 18 november 1969 har slutligen veterinärstyrelsen efter samråd med statens jordbruksnämnd föreslagit att köttbesiktningstvång enligt köttbesiktningslagen införs även för sådant kött som djurägaren använder för egen konsumtion ävensom viss ändring i reglerna om slakteritvång och en närmare precisering av begreppet husbehovsslakt. Över detta förslag har yttranden avgetts av statens institut för folkhälsan, lantbruksstyrelsen, statens jordbruksnämnd, kommerskollegium, statens institut för konsumentfrågor, länsstyrelserna i Stockholms, Kristianstads och Jämtlands län, statens veterinärmedicinska anstalt, livsmedelsstadgekommittén, Svenska kommunförbundet, Svenska samernas riksförbund, Sveriges lantbruksförbund, Kooperativa förbundet (KF), Köttbranschens riksförbund och RLF. Kommerskollegium har bifogat yttranden från handelskamrarna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Luleå. Länsstyrelserna i Stockholms, Kristianstads och Jämtlands län har bifogat yttranden från vederbörande länsveterinär.

Sedan ärendena därefter ytterligare övervägts inom jordbruksdepartementet, anhåller jag nu att få ta upp dem till behandling.

Nuvarande bestämmelser

Utskottet hänvisar till propositionen s. 6—7.

Statskontorets skrivelse och remissyttrandena

Utskottet hänvisar till propositionen s. 7—8.

Veterinärstyrelsens skrivelser och remissyttrandena

Utskottet hänvisar till propositionen s. 8—10.

Departementschefen

Taxa för köttbesiktning

Enligt köttbesiktningsslagen får kommun ta ut avgift för köttbesiktning. Kommunens fullmäktige beslutar härom. Avgifterna får inte sättas högre än som behövs för att täcka kostnaderna för köttets besiktning och därmed sammanhängande åtgärder. Fullmäktiges beslut skall fastställas av länsstyrelsen för att vinna bindande kraft. Redan vid bestämmelsens tillkomst uttalade departementschefen viss tveksamhet huruvida dessa taxor måste fastställas av statlig myndighet (prop. 1959: 11 s. 73). Statskontoret har nu föreslagit att underställningsskyldigheten slopas och att kommuns fullmäktige själva får fatta slutligt beslut. Länsstyrelsernas handläggning av sådana taxeärenden utgör enligt statskontoret en arbetsuppgift som ligger vid sidan av den normala och länsstyrelserna fastställer nästan undantagslöst den av fullmäktige antagna taxan. Statskontorets förslag tillstyrks av samtliga remissinstanser. Med hänsyn till de angivna skälen och den omständigheten att den enskildes intresse av att kommunen begränsar avgiftsuttagen till självkostnaderna får anses tillräckligt tillgodosett genom möjligheten att anföra kommunalbesvär, förordar jag att underställningsskyldigheten slopas. Detta innebär att 13 § 1 mom. köttbesiktningsslagen ändras.

Slakteritvång beträffande fjäderfäkött

Köttbesiktningsslagen är tillämplig på kött från de vanliga köttproducerande däggdjuren nötkreatur, svin etc. men inte på kött från fjäderfä. Orsaken till att fjäderfäkött sålunda undantagits är de olägenheter som besiktning- och slakteritvång ansetts innebära för handeln med oplockat fjä-

derfä. Slakteritvång innebär att slakt inom visst område får ske endast i offentligt slakthus eller kontrollslakteri. Kött från djur som slaktats inom riket får inom området saluhållas, användas vid beredning av livsmedel, som är avsett att saluhållas, överlämnas till annan för sådan användning eller förvaras på allmän saluplats e. d. endast om djuret slaktats i sådan slakteriinrättning. Om införande av slakteritvång beträffande nötkreatur, får, get, svin, häst eller ren bestämmer länsstyrelse efter framställning av kommun. Före beslut i frågan skall veterinärstyrelsens yttrande inhämtas. Slakteritvång får inte införas om inte kommunen på ändamålsenligt sätt sört för att förekommande slakt kan utföras utan tidsutdräkt. Ägare till slakterirörelse kan av kommunen få ersättning för den värdeminskning som fastighet eller inrättning undergår genom att slakterirörelsen måste upphöra som följd av att slakteritvång införs.

Enligt fjäderfäkontrollkungörelsen åligger det den som bedriver yrkesmässig fjäderfäslakt av viss storleksordning att anmäla rörelsen hos veterinärstyrelsen. Inrättning för fjäderfäslakt kan av veterinärstyrelsen ställas under offentlig kontroll och blir då fjäderfäkontrollslakteri.

Veterinärstyrelsen har, med instämmande av samtliga remissinstanser, föreslagit att kött av fjäderfä skall kunna underkastas slakteritvång enligt köttbesiktninglagen. Enligt styrelsen finns f. n. 17 fjäderfäkontrollslakterier i landet, vilka torde svara för ungefär tre fjärdedelar av den totala fjäderfäslakten. Styrelsen anser det troligt att ett genomförande av förslaget leder till att även större delen av den återstående slakten förläggs till sådana slakterier. De inskränkningar ett slakteritvång innebär för handeln med oplockat fjäderfä uppvägs väl av de fördelar man vinner i livsmedelshygieniskt avseende. Jag förordar därför att köttbesiktningens bestämmelser om slakteritvång görs tillämpliga på kött av fjäderfä. Detta leder till ändringar i 1, 3, 10 och 14 §§ köttbesiktninglagen.

Utvidgat köttbesiktningstvång. Husbehovsslakt

Köttbesiktningstvång innebär att kött som är avsett till människoföda skall ha i färskt tillstånd godkänts vid besiktning innan det saluhålls, används vid beredning av livsmedel som är avsett att saluhållas, överlämnas till annan för sådan användning eller förvaras på allmän saluplats e. d. Besiktningstvånget gäller sålunda endast kött som i någon form är avsett för försäljning. Slakteritvång, som jag nyss redogjort för, avser ej sådan slakt av eget djur som sker utom stadsplanlagt område för förbrukning i eget hushåll. Bestämmelserna har, som veterinärstyrelsen framhållit, inte kunnat hindra att de kringgås på så sätt att en djurägare fött upp ett antal svin, formellt sålt dem till olika personer redan under uppfödningstiden, slaktat eller låtit slakta dem och sedan levererat köttet obesiktigt

till samma personer. Ett sådant förfaringssätt har medfört betydande hygieniska risker eftersom stora kvantiteter kött förts ut till konsumenter utan att ha undergått besiktning. Dessutom har vederbörande kunnat undgå att erlägga såväl slaktdjurs- som köttbesiktningsavgift. Veterinärstyrelsen föreslår därför att köttbesiktningstvång och slakteritvång införs även beträffande kött som inte skall säljas eller på annat sätt överlätas. Undantag bör dock göras för kött som framställts vid husbehovsslakt, vilket begrepp veterinärstyrelsen närmare definierar, samt för samernas renslakt för eget behov och för visst älgkött. De föreslagna ändringarna har tillstyrkts av praktiskt taget alla remissinstanser. Jag anser också att det är nödvändigt att komma till rätta med de missförhållanden som veterinärstyrelsen och flera remissorgan påtalat och förordar därför att förslaget genomförs. I fråga om förslagets detaljer vill jag anföra. Köttbesiktningstvånget bör bestämmas så, att kött som är avsett till människoföda skall ha i färskt tillstånd godkänts vid besiktning innan det saluhålls eller överläts till annan, förvaras på allmän saluplats, i försäljningslokal med därtill hörande utrymmen eller i lokal avsedd för beredning av livsmedel eller, om sådant fall inte föreligger, används som livsmedel eller vid beredning av livsmedel. Från köttbesiktningstvång och slakteritvång bör undantas s. k. husbehovsslakt, vilken i författningstexten bör anges som slakt av enstaka djur, som uppfödaren för sitt eget hushålls behov själv utför eller låter utföra på fastighet som han brukar och där djuret är uppfött. En så vidsträckt innebörd av begreppet husbehovsslakt som länsstyrelsen i Stockholms län förordat kan jag alltså inte biträda. Kravet att djuret skall vara uppfött på fastigheten får anses uppfyllt även i sådant fall då djur inköpts som späda och därefter blivit uppfödda på fastigheten. Besiktningstvång och slakteritvång bör inte heller gälla för samernas renslakt för eget behov. Vidare bör nuvarande rätt för jakträttsinnehavare att i vissa fall sälja obesiktigat älgkött ändras till en rätt att förbruka sådant kött i eget hushåll eller att överlämna det till person som deltagit i eller varit behjälplig vid jakten eller är bosatt inom jaktområdet. Nuvarande ordning med slakteritvång i förekommande fall även för husbehovsslakt inom stadsplanelagt område bör, som veterinärstyrelsen föreslagit, slopas, eftersom kommun kan i lokal hälsovårdsordning reglera i vad mån djur får hållas inom sådant område. De ändringar jag sålunda förordat innebär i övrigt inte någon ändring i den nuvarande ordningen som innebär att slakteritvång inte gäller för husbehovsslakt. Mina förslag i denna del föranleder ändringar i 3 och 4 §§ köttbesiktningslagen.

Utöver de ändringar som jag sålunda förordat bör straff- och förverkandebestämmelserna moderniseras.

Lagändringarna bör träda i kraft den 1 juli 1970.

Utskottet

Utskottet har inte något att erinra mot lagförslaget och får därför hemställa

att riksdagen bifaller propositionen nr 93.

Stockholm den 5 maj 1970

På tredje lagutskottets vägnar:

ERIK GREBÄCK

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar Svante Kristiansson (s), Åkesson (fp), Knut Johansson (s)*, Ebbe Ohlsson (m)*, Ferdinand Nilsson (cp), fru Landberg (s) och herr Skagerlund (fp)*;

från a n d r a kammaren: herrar Grebäck (cp), Svenning (s), Tobé (fp), Wachtmeister (m), Hugosson (s)*, Johnsson i Blentarp (s)*, Sörenson (s)* och Josefson i Arrie (cp).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.